

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Směnečné pseudolistinné řízení - rozhodnutí o směnečném nároku bez jednání

Směnečné nároky uplatněné v řízení před soudy jsou poměrně často vyřizovány ve směnečném rozkazním řízení. Směnečné rozkazní řízení je specifické sporné řízení uskutečňované v listinné rozkazní podobě. Jedná se o řízení výrazně nevyvážené. Zatímco žalobcům procesní pravidla regulující průběh uvedených směnečných sporů usnadňují cestu k přiznání uplatněného směnečného nároku, žalovaní musí o „místo na slunci“ a úspěch v uvedených sporech v podobě meritorního zrušení směnečného platebního rozkazu velmi tvrdě bojovat. Procesní řád panující ve směnečném rozkazním řízení žalované značně znevýhodňuje a mnohdy jim znemožňuje úspěšně uplatnit důvodnou obranu.

Existuje však i varianta projednání směnečného nároku, která žalované zkracuje na jejich oprávněných procesních zájmech ještě více než směnečné rozkazní řízení. Jedná se o prosté nalézací řízení, jež je uskutečněno v podobě projednání směnečného nároku bez jednání. Uvedené řízení budu dále označovat jako směnečné pseudolistinné řízení.

1. Kontradiktornost sporného řízení a jeho role v prosazování práva na spravedlivý proces

Ve sporném řízení se prosazuje projednací zásada, což znamená, že soud

- uplatněný nárok projedná v mezích skutkových tvrzení účastníků řízení a
- skutkový stav zjistí na základě důkazních prostředků, které v řízení označí strany sporu.

Soud by měl ve sporném řízení jen výjimečně a pouze ve zvlášť odůvodněných případech provádět dokazování z vlastní iniciativy.

Proces zjišťování skutkového stavu ve sporném řízení představuje procesní souboj žalobce a žalovaného. O skutečném průběhu rozhodného skutkového děje si soud učiní mnohem validnější představu v případě, že je o průběhu relevantních událostí informován oběma stranami, než když je jeho informačním zdrojem jen jeden účastník řízení.

Protichůdné zájmy účastníků sporného řízení a jejich projevy v podobě tvrzení skutečností a předkládání důkazních návrhů tak sehrávají zásadní roli při snaze zjistit skutkový stav co nejúplněji v podobě, která se v maximální možné míře blíží skutečnému průběhu skutkového děje. Ne nadarmo je právo rovnosti zbraní, tedy právo procesně účinně reagovat na skutková tvrzení a důkazní návrhy protistrany, jednou z komponent práva na spravedlivý proces.

2. Rozkazní řízení a zásada kontradiktornosti

Podstata rozkazního řízení je taková, že je v jeho rozkazní části potlačena kontradiktorní zásada. Rozkazní řízení je procesní platformou, která je určena pro uplatnění nesporných nároků. Pojmovými znaky rozkazního řízení je snazší dostupnost soudního rozhodnutí a rychlejší průběh řízení. Výše

uvedená charakteristika rozkazního řízení je dána nekontradiktorním průběhem rozkazní části tohoto řízení. Soud přiznává v rozkazním řízení žalobcem uplatněný nárok na základě skutkových tvrzení žalobce. Pokud se však žalovaný proti nároku, jenž soud přiznal platebním rozkazem, brání podáním odporu, je směnečný platební rozkaz ze zákona zrušen podáním odporu. Následné sporné řízení je pak vedeno za plného uplatnění kontradiktorní zásady. Nedostatek kontradiktornosti rozkazního řízení je kompenzován snadným přístupem žalovaného ke zrušení platebního rozkazu a průběhem následného řízení, v němž jsou si žalobce a žalovaný ve všech aspektech rovni.

3. Zásada kontradiktornosti ve směnečném rozkazním řízení

Ve směnečném rozkazním řízení je to s uplatňováním zásady kontradiktornosti poněkud jinak. V tomto řízení soud uplatněný směnečný nárok přiznává taktéž jen na základě výstupů dodaných žalobcem. Nejedná se však jen o skutková tvrzení uvedená v žalobě. Má-li být směnečný nárok přiznán směnečným platebním rozkazem, musí být žalobcem nejen tvrzen, ale i osvědčen originálem směnky, o jejíž pravosti není důvod pochybovat, a ve zvláštních případech i dalšími listinami (například protestem).

Kompenzace nekontradiktornosti rozkazní části směnečného rozkazního řízení se téměř nekoná. Ke zrušení vydaného směnečného platebního rozkazu, který byl doručen oběma stranám sporu, vede pro žalované mnohem trnitější cesta. Podáním námitek proti směnečnému platebnímu rozkazu není uvedené rozhodnutí automaticky zrušeno. Meritorní zrušení směnečného platebního rozkazu si musí žalovaný procesně prosadit včasným podáním kvalifikovaných námitek proti platebnímu rozkazu a zpravidla i prokázáním jejich důvodnosti. Pouhé uplatnění námítky proti směnečnému platebnímu rozkazu žalovanému postačí k úspěchu ve směnečném rozkazním řízení v případě, že se žalovaný brání námítkou nepravosti směnky nebo nepravosti svého podpisu na směnce a žalobce neprokáže, že žalovaná směnka a podpis žalovaného na této jsou pravé.

Postavení žalovaných ve směnečném rozkazním řízení je tedy značně nekomfortní, jak jsem však již naznačil, může jim být mnohem hůř v tzv. směnečném pseudolistinném řízení.

4. Projednání směnečného nároku v prostém nalézacím řízení

Směnečné nároky uplatněné v soudním řízení jsou nejčastěji vyřizovány ve směnečném rozkazním řízení. Zdaleka ne výjimečně však soudy směnečné spory projednávají i v prostém nalézacím řízení.

K projednání soudně uplatněného směnečného nároku v prostém nalézacím řízení mohou vést tři cesty spočívající v následujícím procesním postupu:

- a. soud nevyhoví návrhu na vydání směnečného platebního rozkazu (zpravidla z důvodu, že nejsou splněny předpoklady pro přiznání uplatněného nároku směnečným platebním rozkazem) a projedná uplatněný směnečný nárok v prostém nalézacím řízení,^[1]
- b. soud uplatněný směnečný nárok projedná v prostém nalézacím řízení poté, co věc vyřídil vydáním platebního rozkazu, který však zrušil, protože se jej nepodařilo doručit, nebo poté, co žalovaný proti platebnímu rozkazu podal odpor, k čemuž uvádím, že se jedná o teoreticky možnou variantu, jejíž faktické naplnění se děje jen výjimečně nebo nenastává vůbec,
- c. soud uplatněný směnečný nárok projedná v prostém nalézacím řízení poté, co zrušil směnečný platební rozkaz pro jeho nedoručení žalovanému.

5. Zrušení směnečného platebního rozkazu pro nedoručení a vyřízení sporu bez jednání

Jak jsem již naznačil výše, je směnečné rozkazní řízení koncipováno tak, aby jeho průběh žalobci usnadňoval získání exekučního titulu v podobě pravomocného směnečného platebního rozkazu. Naopak žalovaným při jejich obraně proti směnečnému nároku, jenž soud přiznal žalobci směnečným platebním rozkazem, klade ustanovení § 175 OSŘ, které reguluje směnečné rozkazní řízení, pod nohy celou řadu „klacků“. Řádné vymezení obrany proti uplatněnému směnečnému nároku v námitkách proti směnečnému platebnímu rozkazu a prokázání důvodnosti vznesené obrany je mnohem nesnadnější procesní disciplínou než podání směnečné žaloby s návrhem na vydání směnečného platebního rozkazu a následné prokázání existence uplatněného směnečného nároku.

Znevýhodnění žalovaných ve směnečném rozkazním řízení je natolik významné, že se „věci znalým“ žalovaným nelze divit, když se snaží zabránit pokračování ve směnečném rozkazním řízení nepřevzetím směnečného platebního rozkazu.

Ustanovení § 175 OSŘ v prvním odstavci uvádí: *„Předloží-li žalobce v prvopisu směnku nebo šek, o jejichž pravosti není důvodu pochybovat, a další listiny nutné k uplatnění práva, vydá na jeho návrh soud směnečný (šekový) platební rozkaz, v němž žalovanému uloží, aby do 15 dnů zaplatil požadovanou částku a náklady řízení nebo aby v téže lhůtě podal námitky, v nichž musí uvést vše, co proti platebnímu rozkazu namítá. **Směnečný (šekový) platební rozkaz musí být doručen do vlastních rukou žalovaného, náhradní doručení je vyloučeno. Nelze-li návrhu na vydání platebního rozkazu vyhovět, nařídí soud jednání.**“*

Směnečný platební rozkaz musí být žalovanému doručen do vlastních rukou, když náhradní doručení není možné. Nepodaří-li se směnečný platební rozkaz žalovanému doručit, zruší soud uvedené rozhodnutí usnesením a směnečné rozkazní řízení se ze zákona transformuje v prosté nalézací řízení, jehož předmětem je projednání směnečného nároku. Soud při zrušení směnečného platebního rozkazu pro nedoručení žalovanému postupuje přiměřeně podle ustanovení § 173 odst. 2 OSŘ, které uvádí: *„Nelze-li platební rozkaz doručit i jen jednomu ze žalovaných, soud jej usnesením zruší v plném rozsahu.“* Nepodaří-li se směnečný platební rozkaz doručit jen některým žalovaným, zruší soud vydaný směnečný platební rozkaz vůči těm žalovaným, kterým uvedené rozhodnutí nedoručil (s cílem předejít nejasnostem uvádím, že při nedoručení prostého platebního rozkazu jen některému z žalovaných zruší soud platební rozkaz vůči všem žalovaným).

Žalovaný se nedoručením směnečného platebního rozkazu vyhne absolvování směnečného sporu ve formě směnečného rozkazního řízení, v němž má výrazně znevýhodněnou procesní pozici, uvedenou procesní strategií si však může i pohoršit.

Ustanovení § 115a OSŘ umožňuje, aby soud ve věci samé rozhodl bez projednání věci na jednání, jestliže lze rozhodnout jen na základě účastníky předložených listinných důkazů a strany sporu se účasti na jednání vzdaly nebo s uvedeným procesním postupem soudu souhlasí. Není pochyb o tom, že se jedná o důležitý, funkční a prospěšný procesní nástroj, jenž může posloužit racionalizaci a urychlení řízení. Není však namístě činit si iluze o tom, že je soudy využíván vždy ku prospěchu účastníků sporu a v intencích řádného projednání uplatněného nároku a rozhodnutí o něm.

Ustanovení § 115a OSŘ je totiž zdaleka ne výjimečně soudy využíváno v kombinaci s ustanovením § 101 odst. 4 OSŘ. Uvedené ustanovení zakotvuje konstrukci, že pokud soud

- vyzve účastníka řízení, aby se vyjádřil k návrhu na postup v řízení či vedení řízení,
- připojí doložku, že pro případ, že se účastník řízení nevyjádří v uvedené lhůtě,

bude se předpokládat, že proti uvedenému postupu v řízení nemá účastník řízení námitky.[\[2\]](#)

Tato presumpce souhlasu účastníka řízení s postupem soudu se uplatní i v případě, že je výzva soudu účastníkovi řízení doručena náhradním způsobem, tedy že uvedená písemnost není reálně doručena a účastník řízení se o jejím obsahu nedozví. Je tedy reálně možné, a zdaleka ne výjimečně se tak děje, že soud v řízení o uplatněném nároku rozhodne bez jednání, tedy bez jeho plnohodnotného projednání, v intencích § 115a OSŘ a § 101 odst. 4 OSŘ pouze na základě skutkových tvrzení a listin předložených žalobcem, na základě účelově vytvořené konstrukce, že účastník řízení s takovým postupem souhlasí, přestože se o uvedené možnosti vůbec nedozvěděl.

6. Listinné řízení

Listinné řízení v českém civilním procesu není využíváno. Jedná se o atypický sporný proces, jehož specifikum se nachází v oblasti dokazování. V listinném řízení lze totiž dokazovat pouze listinami. Listinné řízení je zakotveno např. v německém ZPO.[\[3\]](#)

7. Závěry judikatury

K problematice rozhodnutí ve věci samé bez jednání existuje rozsáhlá judikatura, z níž vybírám následující rozhodnutí:

Nejvyšší soud ČR v právní větě rozsudku sp. zn. 21 Cdo 1696/2005 uvedl: „*K projednání věci samé není třeba ve smyslu ustanovení [§ 115a o.s.ř.](#) nařídit u soudu prvního stupně jednání, jen jestliže účastníci řízení prostřednictvím jimi předložených listinných důkazů a svých shodných tvrzení unesli břemena tvrzení a důkazní a jestliže podkladem pro rozhodnutí soudu ve věci samé tedy byl těmito důkazy (popřípadě též pomocí shodných tvrzení účastníků) zjištěný skutkový stav věci.*“

V právní větě rozsudku sp. zn. 33 Cdo 1826/2013 Nejvyšší soud ČR uvedl: „*Pokud žalobce v žalobě unesl břemeno tvrzení a břemeno důkazní, může soud i bez zjišťování stanoviska žalovaných nařídit jednání a nejedná-li se o věc vyjmenovanou v [§ 120 odst. 2](#) o. s. ř. a účastníci se práva účasti na projednání věci vzdali, projednat a rozhodnout věc samu bez nařízení jednání podle [§ 115a](#) o. s. ř.*“

Obsahovou shodu s výše uvedenými závěry Nejvyššího soudu ČR lze nalézt v rozhodování Ústavního soudu, jenž v ústavním nálezu sp. zn. III. ÚS 2440/19 uvedl: „*K projednání věci samé tedy není třeba ve smyslu [§ 115a o. s. ř.](#) nařídit u soudu jednání, jen jestliže účastníci řízení prostřednictvím jimi předložených listinných důkazů a svých shodných tvrzení unesli břemeno tvrzení a břemeno důkazní a jestliže podkladem pro rozhodnutí soudu ve věci samé byl těmito důkazy (popřípadě též pomocí shodných tvrzení účastníků) zjištěn skutkový stav věci. V opačném případě nelze postupovat podle [§ 115a o. s. ř.](#) a soud musí nařídit jednání, i kdyby se účastníci práva účasti na projednání věci vzdali anebo s rozhodnutím věci bez nařízení jednání výslovně souhlasili. Rozhodnutí ve věci samé bez nařízení jednání podle [§ 115a o. s. ř.](#) tak nelze založit na tom, že některý z účastníků neunesl břemeno tvrzení nebo důkazní břemeno (srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 28. 5. 2008 sp. zn. [29 Cdo 543/2008](#)).*“

K problematice rozhodnutí ve věci samé bez jednání, tedy rozhodnutí na základě presumpce souhlasu účastníka řízení, kterému byla doručena výzva podle ustanovení § 101 odst. 4 OSŘ, se Nejvyšší soud vyjádřil taktéž. Učinil tak v odůvodnění usnesení sp. zn. 32 Cdo 218/2008: „*Výzvu podle [§ 101 odst. 4](#) o. s. ř. lze např. použít, jestliže se účastník má vyjádřit k návrhu na delegaci vhodnou ([§ 12 odst. 2](#) o. s. ř.), k projednání věci nebo rozhodnutí o odvolání bez nařízení jednání ([§](#)*

[115a, § 214 odst. 3 o. s. ř.](#)), k návrhu na odklad výkonu rozhodnutí ([§ 266 odst. 1 o. s. ř.](#)), k vhodnosti navrženého způsobu výkonu rozhodnutí ([§ 264 odst. 1 o. s. ř.](#)), v případě, kdy soud zjišťuje, zda odpůrce souhlasí se zpětvzetím návrhu ([§ 96 odst. 3, § 22a odst. 2 o. s. ř.](#)) apod. V těchto případech se totiž účastník jen vyjadřuje k tomu, jaký bude další postup soudu v důsledku procesního úkonu jiného účastníka“

Využitelnost presumpce souhlasu účastníka řízení, kterou soud získal výzvou podle ustanovení § 101 odst. 4 OSŘ, k níž se tento vyjádřil, potvrdil Nejvyšší soud ČR v odůvodnění rozsudku sp. zn. 33 Cdo 1826/2013, v němž odkázal na rozhodnutí sp. zn. 32 Cdo 218/2008 následujícím závěrem: „V první řadě je třeba připomenout, že již v usnesení ze dne 26. 3. 2008, sp. zn. [32 Cdo 218/2008](#), Nejvyšší soud uzavřel, že doložku podle [§ 101 odst. 4 o.s.ř.](#) (že nevyjádří-li se účastník ve stanovené lhůtě o určitém návrhu, který se dotýká postupu a vedení řízení, bude soud předpokládat, že nemá námitky) lze použít i tehdy, má-li se účastník vyjádřit k projednání věci bez nařízení jednání ve smyslu [§ 115a o.s.ř.](#) Námitka dovolatelky v tomto směru proto není opodstatněná.“

Z výše uvedených rozhodnutí vyplývají následující závěry rozhodovací praxe soudů: postup dle ustanovení § 115a OSŘ lze využít i v případě, že

- **se žalovaný nevyjádřil ve věci a neoznačil důkazní prostředky, pokud:**
 - je rozhodnutí založeno na zjištěném skutkovém stavu a nikoli na důkazním břemenu (na neunesení důkazního břemena),
 - což s ohledem na fakt, že v konstatovaném nastavení procesních pozic účastníků řízení, žalobce podal žalobu a žalovaný je nečinný znamená, že žalobce unesl břemeno tvrzení a důkazní břemeno,
- **soud postupoval nikoli na základě skutečného souhlasu žalovaného, ale v intencích presumovaného souhlasu, který si soud opatřil výzvou podle ustanovení § 101 odst. 4 OSŘ.**

8. Vyřízení směnečného sporu bez jednání: „z bláta do louže“

Vzhledem k zaměření článku se budu dále zabývat rozhodnutím ve směnečném sporu bez nařízení jednání, k němuž si soud „opatřil“ presumovaný souhlas výzvou žalovanému učiněnou podle ustanovení § 115a OSŘ a § 101 odst. 4 OSŘ, tedy výzvou, aby vyjádřil nesouhlas s rozhodnutím ve věci bez nařízení jednání.

Mnohokrát jsem se setkal se situací, v níž se žalovaní ve směnečných sporech, které jsou vedeny ve formě směnečného rozkazního řízení, jimž se nepodařilo doručit směnečný platební rozkaz, stali terčem negativního postoje soudců. Několikrát jsem byl svědkem postupu soudu, v jehož rámci soudci vyvíjeli enormní úsilí k doručení směnečného platebního rozkazu a na žalované vyvíjeli nátlak, aby si směnečný platební rozkaz převzali (například komunikací s rodinnými příslušníky žalovaného). Pro mnohé soudce se žalovaní, kterým se nepodařilo doručit směnečný platební rozkaz, stali personami non grata.

Podle mého názoru jsou mnozí soudci, kteří rozhodují směnečné spory, zvyklí na procesně nevýhodné postavení žalovaných ve směnečném rozkazním řízení, když v některých případech soudcům značně diskomfortní procesní pozice žalovaných v uvedeném řízení, a to zejména prekluze možnosti vymezit obranu proti směnečnému nároku, jenž byl přiznán směnečným platebním rozkazem, vyhovuje. Na nedoručení směnečného platebního rozkazu žalovanému pak soudci

poměrně často reagují doručením výzvy podle ustanovení § 101 odst. 4 OSŘ obsahující sdělení, že pokud žalovaný výslovně nevyjádří nesouhlas s navrženým postupem (s rozhodnutím bez nařízení jednání dle ustanovení §115a OSŘ) rozhodnou v řízení jen na základě skutkových tvrzení a listin předložených soudu žalobci.

Pokud soud vydal směnečný platební rozkaz, shledal existenci uplatněného směnečného nároku řádně skutkově tvrzenou a osvědčenou. Ve své podstatě tím implicitně vyslovil předběžný názor, že je žaloba důvodná. Doručení výzvy podle ustanovení § 101 odst. 4 OSŘ s návrhem na postup dle ustanovení §115a OSŘ, tedy výzvy k vyjádření nesouhlasu s rozhodnutím mimo jednání poté, co byl směnečný platební rozkaz zrušen pro jeho nedoručení žalovanému, tudíž s ohledem na výše uvedené představuje přípravný krok k rozhodnutí ve prospěch žalobce (tedy v neprospěch žalovaného) bez slyšení žalovaného.

Jestliže se tedy soudu nepodaří doručit žalovanému směnečný platební rozkaz, a jestliže na tuto situaci reaguje (soud) adresováním výzvy žalovanému, aby vyjádřil nesouhlas s procesním postupem, v jehož rámci projedná uplatněný směnečný nárok jen na základě listin nacházejících se ve spisu, když se ve spisu nachází jen směnka, kterou shledal platnou a o jejíž pravosti nepochybuje (protože dříve na základě této směnky vydal směnečný platební rozkaz), velmi pravděpodobně předpokládá, že si žalovaný poštovní zásilku nepřeveze, čímž tento umožní soudu presumovat souhlas s nadepsaným způsobem vedení sporu, racionalizuje tímto vedení řízení s žalovaným, který nepřebírá poštu, současně však tímto navozuje procesní situaci, v níž žalobce nebude mít možnost uplatnit obranu proti žalovanému směnečnému nároku.

V uvedené situaci totiž jsou naplněny předpoklady rozhodnutí bez projednání nároku a obrany žalovaného, tedy bez jednání v režimu § 115a OSŘ na základě presumovaného souhlasu žalovaného podle ustanovení § 101 odst. 4 OSŘ neboť

- žalobce poté, co

- v žalobě vylíčil rozhodné skutečnosti tak, že z nich vyplývá existence uplatněného směnečného nároku a směnečného závazku žalovaného,

- předložil originál směnky, z něhož vyplývá existence jeho směnečné pohledávky a směnečného závazku žalovaného,

- unesl břemeno tvrzení a důkazní břemeno ohledně existence jím uplatňovaného směnečného nároku a směnečného závazku žalovaného,

- žalovaný neunesl ani břemeno tvrzení, neboť se k uplatněnému směnečnému nároku nevyjádřil a neoznačil žádné důkazní prostředky.

9. (Ne)korektnost postupu žalovaného, který se vyhne doručení směnečného platebního rozkazu

Mám za to, že úmyslné nepřebírání pošty s cílem znemožnit doručení úředních písemností je všeobecně vnímáno jako závadný jev. Uvedený postoj k doručování zásilek, tedy nepřebírání obálek s „barevnými pruhy“, způsobuje nekontaktnímu účastníkovi řízení mnohdy problémy a přináší nezřídka nepříznivé následky. Zdaleka ne výjimečně je však selektivní zmaření doručení úřední písemnosti cestou nevyzvednutí zásilky na poště pro jeho adresáta výhodné. Je-li zásilka s úřední písemností považována za nedoručenou, může její adresát mařit či komplikovat průběh řízení či znemožnit navození účinků rozhodnutí. Příznivý dopad na procesní postavení žalovaného ve

směnečném rozkazním řízení má nedoručení směnečného platebního rozkazu.

Jak jsem již uvedl výše v předchozí pasáži textu, soud v intencích ustanovení § 175 odst. 1 OSŘ a § 173 odst. 2 OSŘ směnečný platební rozkaz, který se nepodařilo doručit žalovanému, zruší^[4] a nařídí jednání, čímž směnečné rozkazní řízení vůči žalovanému, kterému se směnečný platební rozkaz nepodařilo doručit, přemění v prosté nalézací řízení o zaplacení směnečného nároku.

Rozdíl mezi vyřízením směnečného nároku vůči žalovanému ve směnečném rozkazním řízení a v prostém rozkazním řízení je zásadní. Směnečné rozkazní řízení je silně jednostranné. Privilegovaným účastníkem směnečného sporu, jenž je veden ve formě směnečného rozkazního řízení, je žalobce. Žalovaný je ve směnečném rozkazním řízení znevýhodněn jednak prekluzivní povahou lhůty k podání námitek proti směnečnému platebnímu rozkazu, jednak základním konceptem tohoto sporného řízení, v jehož rámci není směnečný platební rozkaz zrušen poté, co byl napaden námitkami. I když žalovaný podá námitky proti směnečnému platebnímu rozkazu, zůstává takto napadený platební rozkaz v platnosti a o jeho případném zrušení rozhoduje soud až po projednání podaných námitek proti uvedenému rozhodnutí. Fakt, že směnečný platební rozkaz není v důsledku podání námitek proti tomuto rozhodnutí zrušen, do řízení vnáší silnou nerovnováhu a celou řadu provozních komplikujících faktorů.

Žalobce a žalovaný nemají v řízení, v němž soud rozhodl směnečným platebním rozkazem, rovné možnosti, neboť žalobce není v uplatnění svých procesních postojů tak zásadně limitován jako žalovaný. Naznačená nerovnováha v řízení je způsobena právě

- extrémní přísností specifické koncentrace směnečného rozkazního řízení a
- faktem, že směnečný platební rozkaz není v důsledku podání námitek zrušen.

Dosáhnout zrušení směnečného platebního rozkazu je pro žalovaného procesně náročné. Směnečný platební rozkaz není zrušen již v důsledku podání námitek proti tomuto rozhodnutí. Žalovaný si zrušení tohoto meritorního rozhodnutí musí tvrdě vybojovat až v následném (tzv. námitkovém) řízení, v němž musí prokázat jejich důvodnost. Žalovaný má při projednání námitek proti směnečnému platebnímu rozkazu oproti žalobci o poznání horší postavení. Obranu proti uplatněnému směnečnému nároku, jenž byl žalobci přiznán směnečným platebním rozkazem, žalovanému zásadně komplikuje prekluzivní povaha lhůty pro podání námitek proti směnečnému platebnímu rozkazu (koncentrace směnečného rozkazního řízení), která žalovaného nutí vymezit obranu proti uplatněnému a směnečným platebním rozkazem přiznanému nároku do relativně krátké

^[5] námitkové lhůty, ___ a dále pak rozložení důkazního břemena ve směnečném sporu, když žalovaný v tomto řízení nese důkazní břemeno ohledně podstatné části rozhodných skutkových okolností.

Prekluzivita lhůty pro podání námitek proti směnečnému platebnímu rozkazu dostává žalovaného do značně nevýhodné pozice, neboť nároky na kvalitu obrany v podobě námitek proti směnečnému platebnímu rozkazu jsou vysoké, když obrana proti uplatněnému směnečnému nároku musí být

- již v námitkách vymezena v úplně podobě a
- zcela konkrétní s tím, že skutkový základ obrany musí být formulován natolik jednoznačně, že skutek, jehož existenci žalovaný předkládá jako důvod pro navržené zrušení směnečného platebního rozkazu, definuje natolik jednoznačně, že není zaměnitelný s jiným skutkem,

přičemž nedostatky v kvalitě formulace obrany bývají často sankcionovány odmítnutím námitek.

Striktní začlenění koncentračního principu do procesu vymezení obrany proti směnečnému nároku, jenž byl přiznán směnečným platebním rozkazem, není opodstatněno celkovou délkou řízení. Po

15denní námitkové lhůtě následuje zpravidla několikaměsíční prodleva v projednání uplatněného nároku a vznesených námitek, která v některých řízeních nabývá časového rozměru několika let. Po uplynutí 15denní námitkové lhůty je námitkové jednání nařizováno na termín následující po podání námitek několik měsíců (až let) s tím, že samotné následné „námitkové“ řízení trvá taktéž několik měsíců až let. Prekluze možnosti vymezit obranu proti směnečnému nároku, jenž byl přiznán směnečným platebním rozkazem, jež v řízení nastává v okamžiku uplynutí námitkové lhůty tudíž nepředstavuje prvek promyšleného a funkčního mechanismu působícího ve směru odstranění průtahů v řízení. S ohledem na uvedené považuji koncentraci směnečného rozkazního řízení za samoučelné omezení žalovaného při prosazení jeho oprávněných zájmů v řízení, ohledně něžž mám za to, že je namístě je označit jako šikanu žalovaných ve směnečném rozkazním řízení.

Schéma směnečného rozkazního řízení, v jehož rámci není po podání námitek proti směnečnému platebnímu rozkazu uvedený platební rozkaz zrušen, způsobuje citelnou nerovnováhu v řízení, neboť žalovaný nemá rovné postavení ani při rozhodování o nasměrování sporu do směnečného rozkazního řízení (při rozhodování o faktu, zda má soud uplatněný směnečný nárok přiznat směnečným platebním rozkazem či nikoli), ani v následném (námitkovém) řízení. Rozhodovací praxe soudů, která důsledně vychází z dikce čtvrtého odstavce ustanovení § 175 OSŘ, jež konstatuje, že soud *nařizuje námitkové jednání k projednání námitek* a z něj dovozovaného závěru, že směnečným platebním rozkazem byl přiznán nárok, který tudíž již v námitkovém řízení není třeba projednávat a jehož existenci není třeba prokazovat, pak považuji za ústavně nekonformní, byť Ústavní soud má zato, že ustanovení § 175 OSŘ lze vykládat ústavně konformně.

Pozici žalovaného ve směnečném rozkazním řízení po podání námitek proti směnečnému platebnímu rozkazu nejlépe charakterizuje následující názor JUDr. Z. Kovaříka, jenž je významným teoretikem v oblasti směnečného práva, když působil jako soudce Vrchního soudu v Praze, v důsledku čehož lze mít za to, že jeho názory výrazně ovlivňovaly a ovlivňují rozhodovací praxi soudů ve směnečných sporech. Z. Kovařík k námitkovému řízení uvádí: *„Žalobce drží pro sebe příznivé meritorní rozhodnutí a žalovanému se jej buď podaří zvrátit, anebo nikoliv. Tedy nutně z toho vyplývá, že žalovaná strana je povinna v úplnosti okolnosti, jež by mohly vést k jejímu úspěchu v námitkovém řízení, vylíčit a tvrzené dokázat. Jinak nelze rozhodnutí pro žalobce příznivé zvrátit. Nemůže proto nikdy stačit pouze zpochybnění povinnosti směnku zaplatit, ale žalovaný musí postavit najisto, že povinnost podle směnky plnit nemá. Za těchto okolností je nesmyslný požadavek, aby žalovaná strana přišla pouze s pochybnostmi o jakékoliv otázce pro námitkové řízení významné a aby žalobce byl povinen tyto pochybnosti odstraňovat.“* [6] S ohledem na uvedené konstatuji, že snaha žalovaných docílit zrušení směnečného platebního rozkazu pro jeho nedoručení žalovanému a proměny směnečného rozkazního řízení je pro nezaujatého posuzovatele pochopitelná.

Možností způsobit

- zrušení směnečného platebního rozkazu a
- transformaci směnečného rozkazního řízení vůči žalovanému, kterému směnečný platební rozkaz nebyl doručen, v prosté nalézací řízení

nepřevzetím uvedeného rozhodnutí vyvstává k zodpovězení otázka, zda je postup žalovaného, který si nepřevzetím směnečného platebního rozkazu zlepšuje procesní pozici, korektní a procesně obhájitelný.

Celá řada soudů, které rozhodují směnečné spory, shledávají nepřebírání směnečných platebních rozkazů žalovanými zavrženímhodným mařením průběhu směnečného rozkazního řízení. Já uvedený striktně negativní postoj k nepřebírání směnečných platebních rozkazů žalovanými nesdílím. Směnečné rozkazní řízení je koncipováno tak, že žalované znevýhodňuje velmi tvrdě, a to nikoli jen v intencích přirozeného promítnutí abstraktní a nesporné povahy směnečných pohledávek do

průběhu sporu. Pravidla směnečného rozkazního řízení žalované diskvalifikují z oprávněného prosazování jejich procesních zájmů, když tak činí způsobem, který jim (žalovaným) výrazně ztěžuje a mnohdy znemožňuje prosadit důvodnou obranu proti uplatněnému směnečnému nároku. Mám za to, že pokud žalovaní nepřipustí, aby byli nedůvodně procesně šikanováni ve směnečném rozkazním řízení, a směnečný spor absolvují v důsledku faktu, že si nepřevzou směnečný platební rozkaz, v podobě prostého nalézacího řízení o zaplacení směnečného nároku, jednájí procesně pragmaticky, korektně, byť k uvedenému musí využít obstrukci v podobě nepřevzetí směnečného platebního rozkazu. Neexistuje zákonná povinnost převzít si v civilním řízení rozhodnutí. Účastník řízení, který si v civilním řízení nepřevzal poštovní zásilku s rozhodnutím „jen“ musí nést následky nedoručení rozhodnutí. A pokud jsou následky nedoručení rozhodnutí pro uvedeného účastníka řízení procesně příznivé, neznamená to, že jednal protiprávně nebo nekorektně.

10. Vyjádření k žalobě

Jako překážka rozhodnutí bez jednání v případě, že byl směnečný platební rozkaz zrušen pro jeho nedoručení žalovanému, může sloužit vyjádření žalovaného k žalobě. Pokud má žalovaný povědomost o vydání směnečného platebního rozkazu, má možnost předložit soudu svoje skutková tvrzení, jimiž zpochybňuje existenci uplatněného směnečného nároku případně důvodnost jeho přiznání soudem, případně označit důkazní prostředky k prokázání těchto obranných tvrzení, aniž by tyto listinné důkazy soudu předložil, případně jako důkazní prostředek označit výpověď svědka/ů. S vysokou pravděpodobností tím zmaří vydání rozhodnutí bez jednání i v případě, že nesdělí nesouhlas s uvedeným procením postupem, protože by řízení v případě uložení povinnosti žalovanému s vysokou pravděpodobností skončilo neunesením důkazního břemena žalovaným, jelikož tento tvrdil za účelem zpochybnění existence či důvodnosti uplatnění směnečného nároku skutková tvrzení a nedostal příležitost pravdivost těchto tvrzení prokázat. Jak jsem však uvedl výše, z judikatury vyplývá, že vydání meritorního rozhodnutí bez jednání podle § 115a OSŘ na základě vytvoření presumpce souhlasu žalovaného postupem soudu podle ustanovení § 101 odst. 4 OSŘ není v případě, že žalovaný neprokázal pravdivost svých skutkových tvrzení (a to i v případě, že k dokazování nedostal příležitost), řádným procesním postupem soudu, což znamená že soud uvedeným rozhodnutím, jemuž nepředcházelo jednání ve věci řízení zatížil jinou vadou, která mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci.

11. Dilemata presumpce udělení souhlasu s rozhodnutím bez jednání po zrušení směnečného platebního rozkazu

Postup soudu, v jehož rámci tento (zpravidla nekontaktnímu) účastníkovi řízení zašle výzvu k vyjádření k navrženému postupu v řízení, jenž má spočívat v rozhodnutí ve věci bez jednání, má svoje problémové aspekty. Uvedený procesní postup navozuje celou řadu otázek, na něž neexistuje jednoznačná odpověď. S ohledem na zaměření článku se budu věnovat těm z výše uvedených dilemat, která jsou aktuální v případě, že soud uvedený postup zvolil po nedoručení směnečného platebního rozkazu žalovanému.

Ve vztahu k vytvoření presumpce souhlasu žalovaného s rozhodnutím ve věci bez jednání dle ustanovení § 115a OSŘ postupem uskutečněným dle ustanovení § 101 odst. 4 OSŘ poté, co žalovaný nepřevzme směnečný platební rozkaz, se ptám:

- a. **Je vhodné a přípustné volit postup dle ustanovení § 101 odst. 4 OSŘ k vytvoření presumpce souhlasu žalovaného s rozhodnutím ve věci bez jednání dle ustanovení §**

115a OSŘ v případě, kdy se žalovaný nevyjádřil ve věci?

- b. Je vhodné a přípustné volit postup dle ustanovení § 101 odst. 4 OSŘ k vytvoření presumpce souhlasu žalovaného s rozhodnutím ve věci bez jednání dle ustanovení § 115a OSŘ v případě, kdy žalovaný nepřebírá poštu?**
- c. Je vhodné a přípustné volit postup dle ustanovení § 101 odst. 4 OSŘ k vytvoření presumpce souhlasu žalovaného s rozhodnutím ve věci bez jednání dle ustanovení § 115a OSŘ v případě, kdy se nepodařilo žalovanému doručit směnečný platební rozkaz?**

Uvedený postup v naznačené situaci nepochybně přípustný je. Výše uvedená ustanovení OSŘ na tuto specifickou situaci sice výslovně nepamatují, jsou však vykládána způsobem, který uvedený procesní postup nezapovídá.

Mám za to, že při hodnocení korektnosti postupu soudu v intencích ustanovení § 115a OSŘ, jež je v konkrétním řízení procesně „zprístupněn“ navozením presumpce souhlasu podle ustanovení § 101 odst. 4 OSŘ, je důležitý úhel pohledu. Žalobce má právo na přiměřeně rychlé projednání nároku. A to i v případě, že žalovaný efektivní průběh řízení blokuje nebo ztěžuje procesními obstrukcemi. Pokud si žalovaný nepřebírá poštu, když si nepřevzal ani směnečný platební rozkaz, lze předpokládat, že si nepřevzme ani písemnost, v níž je obsažena výzva žalovanému, aby vyjádřil nesouhlas s navrženým postupem řízení dle ustanovení § 101 odst. 4 OSŘ, jež spočívá v rozhodnutí ve věci bez nařízení jednání dle ustanovení § 115a OSŘ. Je tedy zjevné, že doručení výzvy dle ustanovení § 101 odst. 4 OSŘ v níž je navržen postup spočívající v rozhodnutí ve věci bez nařízení jednání dle ustanovení § 115a OSŘ představuje cílený přípravný krok k rozhodnutí na základě skutkových tvrzení žalobce a listin předložených k důkazu žalobcem.

Neváhám konstatovat, že existují jiné procesní cesty, jak se vypořádat s nečinností žalovaného v řízení. V některých případech lze žalovanému adresovat podle ustanovení § 114b OSŘ kvalifikovanou výzvu a v případě procesní nečinnosti tohoto nekontaktního nebo zdržujícího žalovaného rozhodnout dle ustanovení § 114b odst. 5^[7] na základě navození fikce uznání nároku (v důsledku zmeškání lhůty pro kvalifikované vyjádření) rozsudkem pro uznání podle ustanovení § 153a odst. 3 OSŘ.^[8] Mám přitom za to, že možnost rozhodnout ve věci bez nařízení jednání dle ustanovení § 115a OSŘ a možnost učinit tak bez výslovného souhlasu žalovaného, který se ve věci nevyjádřil a nepřebírá poštu, nejsou do zákona včleněny za účelem eliminace průtahů v řízení způsobených nepřebíráním pošty žalovaným. S nepřebíráním pošty žalovaným je namísto se vypořádat nařízením jednání a projednáním sporu bez účasti řádně předvolaného žalovaného podle ustanovení § 101 odst. 2 a 3 OSŘ.

Mám za to, že jak v situaci, kdy žalovaný obecně nepřebírá poštu a ve věci se nevyjádřil, tak v situaci, kdy žalovaný nepřevzal směnečný platební rozkaz a k uplatněnému směnečnému nároku se nijak nevyjádřil, není postup soudu, který výzvou dle ustanovení § 101 odst. 4 OSŘ navodí procesní předpoklad souhlasu žalovaného s projednáním věci bez jednání na základě skutkových tvrzení žalobce, jež jsou obsažena především (a zpravidla jen) v žalobě, a listinných důkazních prostředků, které žalobce předložil, není vhodné postupovat podle ustanovení § 115a OSŘ a rozhodnout bez znalosti postoje žalovaného, tedy bez jednání. Jak jsem již uvedl výše, procesní právo poskytuje procesní prostředky k postupu vůči žalovanému, který je nekontaktní. Ustanovení § 115a OSŘ je zjevně koncipováno pro rozhodnutí, v němž je soud dostatečně úplně (a nikoli jen na základě skutkových tvrzení a listinných důkazních prostředků předložených jen žalobcem) seznámen se skutkovým stavem a rozhodnutí záleží pouze na právním posouzení řádně a úplně zjištěného skutkového stavu.

Pokud žalovaný nepřevzal směnečný platební rozkaz a nevyjádřil se ve věci, nachází se ve spisu informační zdroje objasňující skutkový stav, které pochází výlučně od žalobce; jedná se o žalobu a originál směnky. Pokud soud vydal směnečný platební rozkaz, má za to, že uplatněný směnečný nárok existuje, svědčí žalobci a žalovaný je ze směnky zavázán. Jestliže soud v konstatované situaci zašle žalovanému výzvu podle ustanovení § 101 odst. 4 OSŘ, v níž sděluje, že hodlá postupovat podle ustanovení § 115a OSŘ a rozhodnout ve věci bez jednání, pokud žalovaný predikovaný vývoj sporu neznemožní výslovným sdělením nesouhlasu s navrženým postupem, předpokládá, že si žalovaný výzvu nepřevzme, ale zejména pak že v následném rozsudku přizná uplatněný nárok žalobci (tedy že žalovanému uloží povinnost zaplatit částku, jejíž zaplacení se žalobce domáhá, a nahradit náklady řízení). Uvedený postup podle mého názoru odporuje účelu začlenění ustanovení § 115a do OSŘ. Připouštím ale, že soudci, kteří často nemohou rozhodovat ve věci samé, ale snaží se doručovat žalovaným, kteří řízení blokují a prodlužují systematickým nepřebíráním pošty, a kteří ztěžují přiznání směnečného nároku žalobci prodlužováním sporu uvedeným obstrukčním postupem, mohou mít na vhodnost výše uvedeného procesního postupu odlišný názor.

Mám za to, že postup soudu, v jehož rámci zašle žalovanému výzvu podle ustanovení § 101 odst. 4 OSŘ, v níž sděluje, že hodlá rozhodnout v procesním režimu ustanovení § 115a OSŘ v situaci, kdy žalovaný nepřebírá poštu, nepřevzal směnečný platební rozkaz a k uplatněnému nároku se nevyjádřil, v sobě nese významné rysy snahy rozhodnout spor kontumačně, což podle mého názoru odporuje smyslu a účelu ustanovení § 115a OSŘ. Ustanovení § 115a bylo totiž do OSŘ včleněno za účelem možnosti, projednat věc bez jednání v situaci, kdy již bude jen právně posuzován řádně a úplně zjištěný skutkový stav, nikoli pro situace, kdy skutkový stav není zjištěn a jedna strana sporu je v řízení pasivní.

d. Je vhodné a přípustné rozhodnout na základě skutkových tvrzení a listin, které se nachází ve spisu v intencích ustanovení § 115a OSŘ (tedy bez jednání) na základě presumpce souhlasu žalovaného, jenž nepřebírá poštu, vytvořené postupem dle ustanovení § 101 odst. 4 OSŘ?

Podle judikatury je rozhodnutí bez jednání v uvedené procesní situaci přípustné.

Pokud soud rozhodne bez nařízení jednání v případě, že si k tomuto procesnímu postupu umetl cestu doručením výzvy dle ustanovení § 101 odst. 4 OSŘ, v situaci, kdy

- zrušil směnečný platební rozkaz pro jeho nedoručení žalovanému,
- žalovaný se nevyjádřil ve věci,
- žalovaný se nevyjádřil tak, že nesouhlasí s rozhodnutím ve věci bez jednání,

jsou naplněny předpoklady pro procesního postupu soudu, v jehož rámci tento meritorně rozhodne bez jednání na základě presumpce (fikce) souhlasu žalovaného s uvedeným řešením, které jsou vyjádřeny v aktuální judikatuře Nejvyššího soudu a Ústavního soudu, neboť

- žalobce podáním žaloby s odpovídajícím obsahem, v níž vylíčil rozhodující skutečnosti tak, že z nich vyplývá existence uplatněného nároku, a předložením směnky na základě nichž soud vydal směnečný platební rozkaz, unesl břemeno tvrzení a důkazní břemeno.
- a protože se žalovaný k žalobě či uplatněnému nároku nevyjádřil, nelze konstatovat že by neunesl důkazní břemeno, neboť žádné skutkové okolnosti v řízení netvrdil.

Přesto však mám za to, že uvedený procesní postup soudu není korektní a ústavně konformní. Ve smluvní agendě by měl při výkladu nejednoznačného ustanovení smlouvy nebo dohody sehrávat

významnou roli účel smlouvy, tedy důvod, proč byla uzavřena a jaký primární cíl účastníci smluvního vztahu uzavřením smlouvy nebo dohody sledovali. A právní normy by měly být vykládány taktéž v souladu s účelem jejich začlenění do právního řádu.

Podle mého přesvědčení není pochyb o tom, že ustanovení § 115a OSŘ není do zákona začleněno z důvodu vytvoření procesního nástroje pro meritorní rozhodování bez jednání v situacích, kdy žalovaný od počátku řízení není kontaktní a kdy se nepodařilo zjistit procesní postoj žalovaného k uplatněnému nároku. Možnost rozhodovat ve věci bez jednání podle ustanovení § 115a OSŘ je nepochybně koncipována pro situace, kdy se oba účastníci řízení ve věci vyjádřili.

Mám za to, že ustanovení § 115a OSŘ by mělo být využíváno pro odvolací řízení nebo pro řízení v první instanci, v němž již bylo vše podstatné soudu sděleno, případně pro řízení, v němž se již v odpovídajících procesních krocích obou stran sporu plně projevilo kontradiktorní postavení účastníků řízení.

Zastávám názor, že věcně odůvodněná deklarace procesního postoje obou účastníků řízení k uplatněnému nároku a případně i ke vznesené obraně žalovaného představuje esenciální předpoklad pro korektní a ústavně konformní vydání meritorního rozhodnutí v právním režimu, jenž je zakotven v ustanovení § 115a OSŘ. Jsem si vědom faktu, že stávající rozhodovací praxe obecných soudů a Ústavního soudu je jiná, snaha zjednodušovat si práci se však v procesních postupech soudů projevuje podle mého názoru poměrně často. Pojem „právní klička“ může být hodnocen různě. Zcela jistě se však za ním skrývá využití mezery v zákoně nebo využití právní úpravy způsobem, k němuž nebyla vytvořena, nebo dokonce zneužití práva.

A rozhodování ve věci bez jednání, které se děje

- **s využitím presumpce souhlasu žalovaného s takovým postupem, jenž byl získán doručením písemnosti s výzvou k vyjádření nesouhlasu náhradním způsobem (tedy bez skutečného doručení),**
- **po zrušení směnečného platebního rozkazu pro nedoručení tohoto rozhodnutí žalovanému a**
- **na základě skutkových tvrzení obsažených v žalobě a osvědčení nároku směnkou**

považuji za právní kličkovanou ze strany soudu.

Mám za to, že z podstaty věci by výkon soudní moci měl být založen na právně čistých procesních postupech soudu, na využívání procesních nástrojů k účelům, k nimž byly vytvořeny a na rovném přístupu soudu k účastníkům řízení, a to i v případě, že žalovaný v řízení realizuje procesní strategii, která znemožňuje využít procesní režim, jenž je pro soudce pohodlnější, pro žalobce výhodný, avšak žalovanému ztěžuje či dokonce znemožňuje účelné prosazení jeho práv ve sporu.

Ústavní konformitu ustanovení § 101 odst. 4 OSŘ považuji v případě, že otevře cestu k vydání meritorního rozhodnutí bez slyšení žalovaného za diskutabilní. **Ústavní konformitu rozhodnutí ve věci, které je vydáno v procením režimu, jenž je zakotven v ustanovení § 115a OSŘ v situaci, kdy je žalovanému, jenž si nepřebírá poštu, adresována výzva podle ustanovení § 101 odst. 4 OSŘ s předpokladem, že si zásilku s výzvou nepřeveze, tato bude doručena náhradním způsobem a soud tímto získá mandát k projednání věci bez jednání, a kdy se žalovaný k uplatněnému nároku nevyjádřil, pak považuji za vysoce diskutabilní.**

Neboť jak jsem již uvedl výše, ustanovení § 115a OSŘ nemá sloužit k rozhodování vůči účastníkovi řízení, který si nepřebírá poštu, jemuž nelze upřít jisté znaky kontumačního postupu, ale k rozhodování, v němž je řádně a úplně zjištěn skutkový stav a v němž bude rozhodování soudu

spočívat zejména v právním posouzení zjištěného skutkového stavu.

Závěr

Směnečné rozkazní řízení je značně nevyvážené v neprospěch žalovaného. Schéma tohoto řízení a prekluze možnosti vymezit obranu proti směnečnému nároku, jenž byl žalobci přiznán směnečným platebním rozkazem, žalovaného v tomto typu směnečného sporu významně znevýhodňuje. Není tudíž nijak překvapivé, že se žalovaní snaží vyhnout vyřízení sporu ve směnečném rozkazním řízení a nepřevzetím směnečného platebního rozkazu docílit přeměny uvedeného specifického rozkazního řízení na prosté nalézací řízení o zaplacení směnečného nároku. Podle mne představuje nepřevzetí směnečného platebního rozkazu žalovaným legitimní dovolené počínání, kterým si žalovaný narovnává procesní pozici přeměnou nevyváženého řízení v řízení přiměřeně balancované, vytváří procesní prostředí, v němž je uplatňován princip rovnosti stran a rovnosti zbraní a otevírá cestu možnosti úspěšně uplatnit důvodnou obranu.

Žalovaný se však nepřevzetím směnečného platebního rozkazu může dostat z louže pod okap. Pokud si totiž následně nepřevzme výzvu soudu, v níž soud shledává vhodným procesní postup, v jehož rámci rozhodne na základě skutkových tvrzení účastníků řízení a listin nacházejících se ve spisu.

Obstrukce a další procesní postupy účastníků řízení, které způsobují průtahy v řízení, není namístě tolerovat. OSŘ však nabízí jiné procesní prostředky k eliminaci obstrukčního procesního chování účastníků řízení a k zefektivnění řízení záměrně prodlužovaného účastníkem řízení, který předpokládá, že ve sporu nebude úspěšný, než je rozhodování bez jednání dle ustanovení § 115a OSŘ, jemuž předcházelo vytvoření presumpce souhlasu žalovaného s rozhodnutím bez jednání postupem podle ustanovení § 101 odst. 4 OSŘ.

Rozhodnutí ve věci bez jednání je dovoleným odklonem od standardního průběhu řízení, je však určeno pro procesní situace, v nichž byl řádně zjištěn skutkový stav a v němž je třeba k posouzení uplatněného nároku „jen“ aplikovat právní pravidlo na již vytvořený skutkový základ rozhodnutí. Rozhodnutí ve věci bez jednání není určeno jako nástroj napomáhající předcházení průtahům řízení, uvedený procesní postup by tak neměl být soudy využíván vůči žalovaným, kteří si nepřevzali směnečný platební rozkaz a u nichž lze předpokládat, že si poštu nebudou přebírat i nadále. V uvedené situaci je namístě nařídit jednání, žalovaného, jenž si nepřevzal směnečný platební rozkaz k takovému jednání obeslat a v případě jeho nečinnosti v podobě neúčasti na jednání rozhodnout v jeho nepřítomnosti - na základě skutkových tvrzení žalobce a po provedení dokazování, jehož uskutečnění žalobce navrhl.

Pokud je zjevné, že se žalovaný nevyjádřil a nevyjádří, neboť nepřebírá listovní zásilky, nepovažují postup soudu po zrušení směnečného platebního rozkazu z důvodu nedoručení tohoto rozhodnutí žalovanému, v jehož rámci soud vykonstruuje předpoklad souhlasu žalovaného s rozhodnutím bez jednání a následně i v intencích ustanovení § 115a OSŘ rozhodne na základě žalobních tvrzení a žalobcem předloženého originálu směnky za řádný výkon soudní moci, neboť je realizován v rozporu účelem ustanovení § 115a OSŘ.

JUDr. Radim Chalupa, Ph.D.,
advokát

[JUDr. Radim Chalupa, Ph.D.](#)

Kuzina 169
679 76 Drnovice u Lysic

Tel.: + 420 777 847 897

Tel.: +420 775 377 573

e-mail: radim.chalupa.ak@gmail.com

JUDr. Radim Chalupa, Ph.D je advokát specializující se na směnečné, insolvenční a exekuční právo, jakož i na civilní právo procesní, a dále pak na obchodní a dědické právo

JUDr. Radim Chalupa, Ph.D je také autorem celé řady publikací z oblasti směnečného práva, z nichž zmiňujeme zejména *Zákon směnečný a šekový: komentář směnečné části*; *Zákon o mezinárodním právu soukromém: komentář směnečné části* z roku 2021, a monografie *Zajišťovací směnka* z roku 2009, *Směnka v soudním řízení* z roku 2017 a *Řízení o zaplacení směnečného nároku (specifika a problémové aspekty)* z roku 2019 a nově i *Excesivní uplatnění a zneužití směnky* z roku 2022.

[1] Ustanovení § 175 OSŘ k popsané situaci uvádí, že soud nařídí jednání.

[2] Ustanovení § 175 OSŘ k popsané situaci uvádí, že soud nařídí jednání.

[3] Zivilprozessordnung - německý civilní řád soudní.

[4] „Předloží-li žalobce v prvopisu směnku nebo šek, o jejichž pravosti není důvodu pochybovat, a další listiny nutné k uplatnění práva, vydá na jeho návrh soud směnečný (šekový) platební rozkaz, v němž žalovanému uloží, aby do 15 dnů zaplatil požadovanou částku a náklady řízení nebo aby v téže lhůtě podal námítky, v nichž musí uvést vše, co proti platebnímu rozkazu namítá. Směnečný (šekový) platební rozkaz musí být doručen do vlastních rukou žalovaného, náhradní doručení je vyloučeno. Nelze-li návrhu na vydání platebního rozkazu vyhovět, nařídí soud jednání.“

[5] Lhůta pro podání námitek proti směnečnému platebnímu rozkazu je ustanovením § 175 OSŘ stanovena na 15 dnů.

[6] KOVAŘÍK, Z. K dokazování o pravosti podpisu směnky. Právní rozhledy, 2010, č. 8, s. 271.

[7] Ustanovení § 114b odst. 5 OSŘ zní: „Jestliže se žalovaný bez vážného důvodu na výzvu soudu podle odstavce 1 včas nevyjádří a ani ve stanovené lhůtě soudu nesdělí, jaký vážný důvod mu v tom brání, má se za to, že nárok, který je proti němu žalobou uplatňován, uznává; o tomto následku (§ 153a odst. 3) musí být poučen. To neplatí, jsou-li splněny předpoklady pro zastavení řízení nebo odmítnutí žaloby.“

[8] Ustanovení § 153a odst. 3 OSŘ zní: Rozsudkem pro uznání rozhodne soud také tehdy, má-li se za to, že žalovaný nárok, který je proti němu žalobou uplatňován, uznal (§ 114b odst. 5 a § 114c odst. 6).

© EPRAVO.CZ - Sbíрка zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Přičitatelnost jednání třetích osob dlužníkovi pro účely posouzení neúčinnosti: ano nebo ne?](#)
- [Srážka za prodej v insolvenční při ocenění majetkové podstaty](#)
- [Smlouvy o vzájemném plnění v insolvenční - judikaturní závěry](#)
- [Odpovědnost členů statutárního orgánu za nepodání insolvenčního návrhu včas](#)
- [Úmyslně zkracující právní jednání mezi dlužníkem a osobou blízkou](#)
- [Nejvyšší soud ČR: Úhrada úroků ze zápůjčky jako zvýhodňující jednání? Klíčový výklad k § 241 odst. 5 písm. b\) insolvenčního zákona](#)
- [K postavení zajištěného věřitele v insolvenčním řízení](#)
- [K \(ne\)způsobilosti notářského zápisu jako exekučního titulu pro nařízení exekuce prodejem zástavy](#)
- [Promlčení pracovněprávních pohledávek postavených na roveň pohledávkám za majetkovou podstatou](#)
- [Preventivní restrukturalizace](#)
- [Odpovědnost státu za nesprávný úřední postup exekutora: Je stát skutečně „posledním dlužníkem“?](#)